

HIT, VIRÁG, SZERETET

Tanulj, mert amit tudsz, azt nem veheti el tőled senki – mondta többször is nagyanyám, aki bölcs volt, okos, igazi úriasszony. Ő csak tudhatta ezt, hiszen testvéreivel együtt jómódú családban éltek, neves iskolákba járatták őket szülei, hogy aztán a messzi Nyírségbe kitelepítve hasznát vehessék tudásuknak. Csodáltam, amint mesélte, hófehér hajjal, mosolygó szemmel: milyen jó is volt ott, annál a kedves parasztcsaládnál, akik szintén okosak voltak, s megőrültek a több nyelven beszélő, művelt fiatal lánynak: rövidesen egész kis tanyasi iskolát rendezett be, ahol sok kis nebulót oktatott olvasásra, irodalomra, etiketre és nyelvekre. Micsoda hit és erő kellett ezekhez az embert próbáló időkhöz!

Ehhez képest nekem könnyebb sorsot szánt az ég. Igen fiatalon, s talán csöppet meggondolatlanul alapítottam családot. A tanulást nem lehet félbehagyni, mondta nagyanyám, és buzdított: tanuljak nyelvet, ő vigyáz majd a kisfiamra. Így is lett, s a nyelvtanulás öröme az Osztrák Kultúrintézetben nagyon jól lelkemnek. Egy kis kikapcsolódás az édesanyák mindennapjaiból, elmerülni a német nyelv rejtelseiben, pallérozni nyelvtani tudásomat – amin volt bizony mit csiszolni.

A főiskolát is meg kell próbálni, nyaggatott nagyanyám, s neki is futottam a felvételinek kétszer – de, sajnos, minkét alkalommal egy-egy pont választott el a továbbtanulás lehetőségétől. Talán jobb is volt ez így, hiszen hogy is élhettem volna a főiskolások gondtalan életét két kicsi gyerekkel?

A gyermekek nevelése mellett visszatértem ahhoz, amivel tizenhárom éves korom óta foglalkoztam: a virágkötészethez. Már gyerekfejjel befogott édesanyám a virágüzletébe, s ott sajátítottam el e szép szakma minden csínját-bínját. Nem okozott nehézséget egy-egy hatalmas koszorú megkötése, egy álomszép menyasszonyi csokor elkészítése sem. Leginkább a térdfeszítés, a dekoráció vonzott, és motívált, hogy a szakma ismerete mellett meglegyen hozzá a „papír” is. A virágkötő iskola, levelezőn, nem esett igazán nehezemre, hiszen a gyakorlat a kisujjamban volt, az elmélet pedig „adta magát”. Annyit forgolódtam mindig is kertészetekben, hogy a latin növénynevek sem számítottak nálam „mumusnak”, mint több sorstársamnál. Könnyűszerrel vettem az akadályokat, az elméleti és a gyakorlati vizsgák rendre jól

sikerültek – de ezt is vártam el magamtól, s ezt várta el családom is. Aki kitűnő volt az iskolában, az legyen színjeles később is minden vizsgáján!

Az érettségi mellé odakerült hát a kitűnő szakmunkás-bizonyítvány is.

Az élet azonban nem áll meg. A családunk hamarosan újabb taggal gyarapodott: megszületett az első kislányunk! A most már nagycsaláddá nőtt fészekalja sok munkát kívánt a szülőktől. Férjem szinte éjt nap-pallá téve dolgozott abban az időben, hiszen eközben épült családi házunk is. Amint tehettem, a gyerekek és a háztartási munkák mellett kivettem részemet a „családfenntartásból”, találva olyan munkát, amelyet otthon is tudtam végezni, így rendben volt minden: meleg ebéd, lecke-kikérdezés, délelőtti munka, este „családi kör”. S aztán egy újabb kisleány érkezése: immár hattagúvá bővült a családunk!

A munka akkor lehet jó, ha az ember lépést tart a fejlődéssel. A továbbképzés, az irányvonalak megismerése a művészi munkában is nagyon fontos. S ezt nem lehet csak a külföldi szakirodalmat lapozgatva elsajátítani. Olykor adódott lehetőségem arra, hogy egy-egy külföldi mester magyarországi bemutatóján részt vegyek. A különleges, egész napos alkalmakon való ottlétekhez családom segített hozzá: a nagymamám vigyázott a gyerekekre, férjem hozta-vitte őket oviba, iskolába. Ilyenkor is, mint mindig, szigorúan be kellett osztanom az időmet, hogy ha nem is vagyok otthon, de minden rendben legyen. Egy órával előbb kelni, ételt előkészíteni, gondoskodni a házimunkák elvégzéséről, s még a pénzkereső munkáimat is átcsoportosítani, hogy azok is időben elkészüljenek. Némi szervezőkészség szükségeltett hozzá... Egy-egy ilyen rövid kurzus egy pillanatnyi kitekintés a világba, egy kicsit más kultúrába, ami mindig új és új gondolatokra sarkallhat. Ezért izgalmas és előre mutató – mondhatnám talán azt is, kihagyhatatlan?!

Az évek múltak, a gyerekek felcseperedtek, egyre kevésbé érezték szükségét az állandó anyai jelenlétnek. Kell, hogy ott legyen háttérben egy biztos pont, hogy tudja, szárnypróbálgatásainál van mindig kihez hazatérni, aki vár, aki írt tud adni a sajgó sebekre, aki kéznél van, ha a szükség úgy hozza. Ekkor értettem meg igazán, mi volt az, amit mindig is szomjúhoztam gyermekként: az óvó, védő családi fészket, a

SZÍN

biztonságot adó szülői ölelést. Furcsa fintora a sorsnak, hogy édesapám néhány évvel ezelőtt magához hívott, hogy elmondja, akkor értette meg, hogy túl ridegen és szigorúan neveltek..., hogy nem így kellett volna...) Öröm volt nézni, ahogy gyermekeink egyre növekedtek, ahogy az egyre utálatosabbá vált kiskamaszból szép ifjú serdült, ahogyan szinte a földből nőttek ki a kis hölgyek. Egyre több gyertya égett a tortákon, s aztán már olykor előkerült egy-egy kedves leány, majd fiatalember is...

Vajon jól neveljük-e gyermekeinket? Ezt talán az idő mondja majd meg. Sokat gondolkodtam ezen, amikor egy éppen megoldhatatlannak tűnő probléma előtt álltunk – s lám, aztán mindig, minden megoldódott, s a tapasztalatok csak gazdagították tudásunkat. Igaz, hogy ugyanaz kétszer úgysem fordul elő...

Egy nyári napon férjem szülőfalujában, Zebegényben, a szentmise után egy újság akadt a kezembe. Egy szeptemberben induló képzést hirdettek benne. Többször is elolvastam, s mire a nyár végén hazatértünk, addigra már biztos voltam benne, hogy ez nekem is szól! A féléves kurzus Szerzetesi Hittudományi Főiskolán súlyos volt. Súlyos és egyben felemelő, magával ragadó. Csupa olyan ember, akiket nem csak a hite, de a családok iránti szeretete vitt oda. Teljesen felkavartak ezek az estebe hajló kedd délutánok, hitemben is megerősödtem. Bár gyermekeim olykor megkérdezték: ezt az iskolában tanultad, s most rajtunk akarod kipróbálni?! A vizsga egy bemutatató tanítás volt, amelyre párban készültünk fel. Mivel az én társam sem volt pedagógus, így izgalommal láttunk neki a felkészülésnek, és egy különös órát tartottunk a gyerekeknek. Néhány nap múlva megkaptuk a bizonyítványunkat is: „Oklevéles családi életre nevelő tanácsadó”.

Amikor büszkélkedtem tudományommal barátaimnak, ők sorra azt kérdezték: no, s ezzel mit fogsz kezdeni? Mire lehet ezt használni? Ezt én is megkérdeztem magamtól. Hiszen iskolába biztosan nem fogok elmenni tanítani, de ezt a megszerzett tudást, az elkötelezettséget a család iránt, ezt valahogy mégis tovább kellene adni. S ha az ember gondolkodik, akkor előbb, vagy utóbb, de megtalálhatja a megoldást! A településünkön működik egy civil szervezet, amelynek tagja voltam már évek óta. Egy nagyon kellemes, baráti jellegű közösség, amely leginkább kulturális programok szervezésével foglalkozik. Szabad időmben – ami a családom s a munkám mellett még elcsenhető – ebben az egyesületben is tevékenykedem. (Mert azt gondolom, a közösségért végzett, önkéntes munka öröme semmi mással nem mérhető. És kell.)

Itt az évek alatt kialakult egy erős, fiatal csapat is, gimnazisták, egyetemisták, igencsak „jó fejek”. Családi életre nevelés – ez így azért elég szörnyen

hangzik. De apránként azért lehet ezt-azt csöpögtetni a fejekbe. S kiderült, vevők rá! Meghallgatnak, vitatkoznak, érvelnek – s aztán úgymint maguk döntenek. De ha már elgondolkoznak azon, amiket mesél nekik egy „öreg”, az már fél siker! Ha elgondolkoznak, mi a felelősségvállalás, hogy mi is szülővé lenni. Ha elgondolkoznak, mi a különbség a terhesség, a gyermekvállalás, a gyermekáldás között. Ha megismerik, mi is az a termékenység, tulajdonképpen mit rejt a „fogamzásgátlás” elcsépelet kifejezés... és még sok-sok más, ami az elmúlt időszakban szóba került...

Így történt az is, hogy aztán a Születés Hete helyi programsorozatának kiöltője, megkomponálója és háziasszony is lettem egyben: az egész rendezvényt természetesen az ifjúságra kihegyezve.

Mindeközben nemcsak az idő, a technika is haladt. Önhibámon kívül meg kellett ismerkednem a számítógéppel, s annak sok-sok örömeivel, buktatójával. Eleinte azt gondoltam, amíg van papír, meg ceruza, addig elboldogulok azzal is. De hamar be kellett látnom: a modern kor másféle készségeket kíván – s tesszik vagy sem, de mindenképpen meg kell barátkozni az elektronikus újságírással, képszerkesztéssel, hogy családi programokat is lehet elektronikus levélben szervezni... s hogy a gép olykor túl is jár a nem éppen abszolút műszaki érzékkel megáldott használójával.

A lelkemben azért ott él mindig a művész. Tudja ezt életem párja is, akinek annyi mindent köszönhetek. Amikor a szép asszonyi korba léptem, meglepett azek, amire legszebb álmomban sem gondolhattam volna: egy festőkészlettel, s egy ausztriai festőkurzus-sal. Hiszen Ausztria a gyengém, s most már talán jut időm erre is, fűzte még hozzá.

Azon a nyáron történt meg első ízben, hogy egy hosszabb időre magára hagytam gyermekeimet, a páromat, hogy az alsó-ausztriai dombok ölelésében, egy tajvani mestertől sajátítsam el egy különleges akvarell-technika titkait. Vizes papíron, vizes festékekkel, három színnel festettük a természet legszebbjeit: virágokat. Izgalmas kihívás, hiszen azt tudjuk, hogy mind a három alapszínből jön létre. De minden árnyalatot kikeverni pontosan, gyorsan, s épp olyan legyen a zöld, mint amit odaképzeltünk? Nehéz mesterség, és érdekes. Akkor döbentem rá: egy szál liliom, ami már milliószer volt a kezemben, mennyi minden üzenetet hordoz! Mi mindent nem figyeltem meg rajta! Mennyivel más szemmel kell nézni ehhez a világot...

Az idő túl gyorsan telt, s fel sem ocsúdtam, már itthon találtam magam, s kiderült, nélkülem is tud működni minden, leányaim még a barackbefőzésben is jeleskedtek távollétemben. Úgy látszik, a példa, a tanítás meghozta gyümölcsét, hiszen igazi háziasszonyként serénykedtek a lányok, kiszolgálták a család férfitag-

jait, mostak, takarítottak, főztek, sütöttek... Könnybe is lábadt a szemem. Egy egész évre való feltöltődést adott ez a kurzus, s remek inspirációkat a munkámhoz. Egy év múltán megpróbáltam egy újabbat, ugyanott, ugyanúgy: tájkép-festészetet, ami egy újabb kalandnak ígérkezett. A természet lelkébe látni – ez volt Wang mester ars poetica-ja – s valóban, festeni csak akkor lehet, ha átérezzük a természetet, ha vele rezdülünk. Beleképzelnünk magunkat egy virág, egy fa életébe, vagy virágzó mákmezőként hullámozni a szélben s megfesteni. Ennyi az egész, mondhatnánk. Az ember egy ecsettel a kezében békét köthet a világgal – írta Márai, s valahogy ez így is van. Azóta, ha eszembe jutnak a gerasi szép napok, amikor ismerkedtem az akvarellal, amikor egyre tűntek elő a papíromon az ecsetnyomok – vagy előveszek egy ív műves papírt, s elindulnak rajta az ecset-gondolatok, szárnyalok.

És nem csak akvarelleket festek, hanem üveget is. Az üvegfestés szintén különleges technika, hiszen ahogyan akvarellnél a víz az, ami a mindig változót, az izgalmas vibrálást, vagy a végtelen nyugalmat hozza a színek közé, az üvegnél ezt teszi a fény. Ahogy játszanak a festett üveggel a napsütés, a felhők, a hintázó falevelek, úgy lesz minden napszakban, minden pillanatban más és más az üvegfestmény.

Talán hatodikos lehettem, amikor egy iskolai kötelező programként engem jelöltek ki, hogy elmenjek a Róth Miksa – akkor még csak – emlékszoba megnyitására. Mit tudtam én, mi az, de hát kötelességtudó lévén, elmentem. Lenyűgöztek a festett üvegek. Aztán sokáig nem is jutottak ilyen élesen eszembe, mindaddig, míg egyszer csak férjem azzal állított egy szép napon haza: ebbe az iskolába el kell menned tanulni! Prospektust lobogtatott: üvegfestés és ólomüvegezés.

Egészen más, mint az akvarell. Mint a virágkötészet. Mint a látványtervezés. Mint minden, amit eddig csináltam. Mégis, annyi minden közös pont van bennük! A színek, a formák, harmónia, a természet törvényei, a kreativitás – amit egyszerűen nevezhetnénk csak szépségnek is. A gyerekek is bíztattak: vágj bele!

Bizony, kemény volt az elmélet! Hányszor jutott eszembe: ha ezt annak idején tisztességesen megtanultam volna! Hha át nem aludtam volna a kémiaórákat! Hiszen az üvegyártás alapismeretei: szintiszta kémia. A rajzórákat, a művészettörténeti órákat egyenesen élveztem! Nagyobbik leányom érettségire készült, esténként együtt mentünk hazafelé, s meséltük egymásnak „iskolai” élményeinket. Az ólomüvegezés igazi férfimunka! Üveget vágni, csiszolni, forrasztani – ez utóbbival szenvedtem meg leginkább. Csodálatos mesterem volt, aki az üvegek szerelmese, szakmájának mindentudója. Többször „túlóráztunk” is, mert annyira belemelegedtünk a

munkába. Pedig a heti egy délutánt és estét magába foglaló oktatás fárasztónak tűnt. Hiába, azért már igencsak gyűltek addigra ősz hajszálak a fejemem. Bár nem mindenki volt fiatalabb nálam! A vizsgaremek elkészítése embert próbáló feladatnak látszott. Terveimet sorra dobta vissza mesterem: ennél többet tudsz, izgalmasabbat! Aztán kialakult a végső, amit üvegbe „álmodtam”. És kezdődött az egy hétig tartó vizsga. Aprólékos munka, izgalom: véres ujjak, összetört üvegdarabok, izzadságcseppek – aztán délután egy hús limonádé, s reggel újból.

A bizonyítványok közé került egy újabb. Szintén kitűnő eredménnyel – ahogy azt családom el is várta – : üvegfestő és ólomozottüveg-készítő. Készülnek is azóta sorban a festett üvegek, ólomüveg-ablakok, olykor egy-egy műves, régi darab felújításával bíznak meg. A régi munkáim mellett egyre izgalmasabb megrendelésekkel keresnek meg: látványtervek, kiállításberendezések, kiállítások kivitelezése, kiadványok tervezése: hihetetlenül széles paletta!

Gyermekeink közül a két nagyobb már kirepült, megtalálták helyüket, azzal foglalkoznak, amit szeretnek. A lányok közül a nagyobbik idén kezdte meg szociológiai tanulmányait az egyetemen, a kisebbik gimnazista. Most már úgy gondolom, nem kellene több mindent megtanulni, hanem a tudást tökéletesíteni, s átadni a következő generációnak.

Mi kell ahhoz, hogy az ember tovább képezze magát? Elszántság, tudásszomj és türelem. De ha ez mind meg is van, kell hozzá szorgalom, kitartás, mert elkezdzeni ugyan könnyű, de a hétköznapi szürkeségében, a sok gond és munka közepette végigcsinálni, az az embert próbáló feladat!

És kell hozzá, természetesen, egy csodálatos társ, egy jó család. Akik vállalják az ezzel járó többletfeladatot, és hitet adnak a csüggedésben. Akiknek csak hálával és köszönettel tartozom, hogy mindezt megteremtették nekem. Megköszönve a szeretetet, amely megmutatkozik abban is, hogy segítem a társamat, hogy kiteljesedjék vágyaiban, tehetségében. A tudás az, amit nem vehetnek tőled el – fülemben csengnek nagyanyám szavai. Még megérte, hogy megmutassam neki üveg-vizsgamunkámat, de mire egy szép ablakot készítettem volna neki, addigra elszóllította tőlünk az ég. Az ő kitartása, hite és derűje ad erőt ma is a mindennapokban.

Azért még jó volna megtanulni jól angolul – hiszen ifjúsági csoportjainkat sokszor kísérem külföldre, és van mit csiszolni nyelvtudásomon. És persze, szívesen megtanulnék spanyolul is, mert terveim közt szerepel egy spanyolországi zárandokút, ha már a gyermekeink mind kirepülnek. De lehet, hogy ezekhez egy élet kevés?